O‘ZBEKISTON QONUNCHILIGI TAHLILI

ILMIY-TAHLILIY JURNAL
2026-YIL MAXSUS SON

ОБЗОР ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА УЗБЕКИСТАНА

НАУЧНО-АНАЛИТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
2026 ГОД СПЕЦИАЛЬНЫЙ ВЫПУСК

UZBEKISTAN LAW REVIEW

SCIENTIFIC ANALYTICAL JOURNAL
2026 SPECIAL ISSUE

VOLUME 3 / SPECIAL ISSUE / 2026

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.3.SI.

ISSN 2181-8118

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.

doi®
Crossref
Content
Registration

MUASSIS: TOSHKENT DAVLAT YURIDIK UNIVERSITETI

"Oʻzbekiston qonunchiligi tahlili" ilmiy-tahliliy jurnali Oʻzbekiston matbuot va axborot agentligi tomonidan 2014-yil 21-iyulda 02-0074-sonli guvohnoma bilan davlat roʻyxatidan oʻtkazilgan.

Jurnal Oʻzbekiston Respublikasi si Fanlar akademiyasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi jurnallari roʻyxatiga kiritilgan.

Mualliflik huquqlari Toshkent davlat yuridik universitetiga tegishli. Barcha huquqlar himoyalangan. Jurnal materiallaridan foydalanish, tarqatish va koʻpaytirish muassis ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Nashr boʻyicha masʼul:
O. Choriyev

Muharrirlar:
E. Mustafayev, Y. Yarmolik,
M. Sharifova, Sh. Beknazarova,
X. Yuldasheva, F. Usmonova,
K. Abduvaliyeva, E. Sharipov

Musahhih:
M. Tursunov

Texnik muharrir:
U. Sapayev

Dizayner:
D. Rajapov

Tahririyat manzili:
100047. Toshkent shahar,
Sayilgoh koʻchasi, 35.
Tel.: (0371) 233-66-36 (1169)

Veb-sayt: lawreview.uz
E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Nashriyot litsenziyasi
№ 174625, 29.11.2023-y.

Jurnal 2026-yil 26-avgustda
bosmaxonaga topshirildi.
Qogʻoz bichimi: A4.
Shartli bosma tabogʻi: 13,2.
Adadi: 100. Buyurtma: № 82.

Bosmaxona litsenziyasi
29.11.2023 № 174626

TDYU bosmaxonasida chop etildi.
Bosmaxona manzili:
100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh koʻchasi, 37.

© Toshkent davlat yuridik universiteti

TAHRIR HAYʼATI

BOSH MUHARRIR

S. Gulyamov *– Toshkent davlat yuridik universiteti Huquq va texnologiyalar shoʻbasi professori, yuridik fanlar doktori*

TAHRIR HAYʼATI AʼZOLARI

I. Rustambekov *– Toshkent davlat yuridik universiteti Oʻquv ishlari boʻyicha prorektori, yuridik fanlar doktori, professor – bosh muharrir oʻrinbosari*

Sh. Xoʻjayev *– Toshkent davlat yuridik universiteti Intellektual mulk huquqi shoʻbasi mudiri, yuridik fanlar boʻyicha falsafa doktori – masʼul muharrir*

O. Oqyulov *– Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik huquqi shoʻbasi professori, yuridik fanlar doktori*

A. Ener *– Turkiyaning Anqara Haci Bayram universiteti dotsenti, Energetika nizolari arbitraj markazi bosh kotibi oʻrinbosari, yuridik fanlar doktori*

M. Bungenberg *– Saarlend universiteti Yevropa instituti direktori, yuridik fanlar doktori*

S. Tatar *– Turkiyaning Anqara Yildirim Boyazid universiteti professori, yuridik fanlar doktori*

J. Peeroo *– Sarbonna universiteti professori, "Stone 36" yuridik firmasi advokati, yuridik fanlar doktori*

B. Musayev *– Toshkent davlat yuridik universiteti Biznes huquqi va sud himoyasi fakulteti dekani, yuridik fanlar doktori, professor*

Sh. Saydullayev *– Toshkent davlat yuridik universiteti Davlat va huquq shoʻbasi professori, yuridik fanlar nomzodi*

D. Habibullayev *– Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik protsessual va iqtisodiy protsessual huquqi shoʻbasi mudiri, yuridik fanlar doktori, professor*

S. Bozorov *– Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro xususiy huquq shoʻbasi professori, yuridik fanlar doktori*

I. Bekov *– Toshkent davlat yuridik universiteti Konstitutsiyaviy huquq shoʻbasi mudiri, yuridik fanlar doktori, professor*

V. Ergashev *– Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Qonunchilik va huquqiy siyosat instituti direktor oʻrinbosari, yuridik fanlar doktori, professor*

Sh. Joldasova *– Oʻzbekiston Respublikasi Oliy Majlisi huzuridagi Qonunchilik muammolari va parlament tadqiqotlari instituti bosh ilmiy xodimi, yuridik fanlar boʻyicha falsafa doktori*

O. Xazratqulov *– Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro xususiy huquq shoʻbasi mudiri, yuridik fanlar nomzodi, professor*

D. Suyunova *– Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat-protsessual huquqi shoʻbasi professori, yuridik fanlar doktori*

D. Maxkamov *– Toshkent davlat yuridik universiteti Ommaviy huquq fakulteti dekani, professor, yuridik fanlar doktori*

D. Babadjanova *– Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik huquqi shoʻbasi professori v.b., yuridik fanlar doktori*

A. Matmurotov *– Toshkent davlat yuridik universiteti Sud hokimiyati, advokatura va huquqni muhofaza qiluvchi organlar shoʻbasi mudiri, yuridik fanlar boʻyicha falsafa doktori, dotsent*

E. Rahmatov *– Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro huquq va qiyosiy huquqshunoslik fakulteti dekani, yuridik fanlar boʻyicha falsafa doktori, dotsent*

M. Turdialiyev *– Oʻzbekiston Respublikasi Adliya vazirligi Yuridik taʼlim va sud-ekspertiza boshqarmasi boshligʻi oʻrinbosari, yuridik fanlar boʻyicha falsafa doktori*

УЧРЕДИТЕЛЬ: ТАШКЕНТСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЮРИДИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

Научно-аналитический журнал «Обзор законодательства Узбекистана» зарегистрирован Агентством печати и информации Узбекистана 21 июля 2014 года с удостоверением № 02-0074.

Журнал включён в перечень журналов Высшей аттестационной комиссии при Академии наук Республики Узбекистан.

Авторские права принадлежат Ташкентскому государственному юридическому университету. Все права защищены. Использование, распространение и воспроизведение материалов журнала осуществляется с разрешения учредителя.

Реализуется по договорной цене.

Ответственный за выпуск:
О. Чориев

Редакторы:
Э. Мустафаев, Е. Ярмолик,
М. Шарифова, Ш. Бекназарова,
Х. Юлдашева, Ф. Усмонова,
К. Абдувалиева, Э. Шарипов

Корректор:
М. Турсунов

Технический редактор:
У. Сапаев

Дизайнер:
Д. Ражапов

Адрес редакции:
100047. Город Ташкент,
улица Сайилгох, 35.
Тел.: (0371) 233-66-36 (1169)

Веб-сайт: lawreview.uz
E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Издательская лицензия
от 29.11.2023 № 174625.

Журнал передан в типографию 26.08.2026.
Формат бумаги: А4.
Усл. п. л. 13,2. Тираж: 100 экз.
Номер заказа: 82.

Лицензия типографии
от 29.11.2023 № 174626

Отпечатано в типографии Ташкентского государственного юридического университета.
100047, г. Ташкент,
ул. Сайилгох, дом 37.

© Ташкентский государственный юридический университет

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

С. Гулямов *– профессор сектора права и технологий Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук*

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ

И. Рустамбеков *– проректор Ташкентского государственного юридического университета по учебной работе, доктор юридических наук, профессор – заместитель главного редактора*

Ш. Хужаев *– заведующий сектором права интеллектуальной собственности Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам – ответственный редактор*

О. Окюлов *– профессор сектора гражданского права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук*

А. Энер *– доцент Университета Анкары Хаджи Байрам (Турция), заместитель генерального секретаря Арбитражного центра по энергетическим спорам, доктор права*

М. Бунгенберг *– директор Европейского института Саарского университета, доктор права*

С. Татар *– профессор Университета Анкары Йылдырым Беязит (Турция), доктор права*

Ж. Пироо *– профессор Сорбоннского университета, адвокат юридической фирмы Stone 36, доктор права*

Б. Мусаев *– декан факультета бизнес-права и судебной защиты Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор*

Ш. Сайдуллаев *– профессор сектора теории государства и права Ташкентского государственного юридического университета, кандидат юридических наук, профессор*

Д. Хабибуллаев *– заведующий кафедрой гражданского процессуального и экономического процессуального права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор*

С. Бозоров *– профессор сектора международного частного права Ташкентского государственного юридического университета (Registrar's Office), доктор юридических наук*

И. Беков *– заведующий сектором конституционного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор*

В. Эргашев *– заместитель директора Института законодательства и правовой политики при Президенте Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор*

Ш. Джолдасова *– ведущий научный сотрудник Института проблем законодательства и парламентских исследований при Олий Мажлисе Республики Узбекистан, доктор философии по юридическим наукам*

О. Хазраткулов *– заведующий сектором международного частного права Ташкентского государственного юридического университета, кандидат юридических наук, профессор*

Д. Суюнова *– профессор сектора уголовно-процессуального права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук*

Д. Махкамов *– декан факультета публичного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор*

Д. Бабаджанова *– и. о. профессора сектора гражданского права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук*

А. Матмуротов *– заведующий сектором судебной власти, адвокатуры и правоохранительных органов Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам*

Э. Рахматов *– декан факультета частного права и сравнительного правоведения Ташкентского государственного юридического университета по делам молодёжи и духовно-просветительской работе, доктор философии по юридическим наукам, доцент*

М. Турдиалиев *– заместитель начальника управления юридического образования и судебной экспертизы Министерства юстиции Республики Узбекистан, доктор юридических наук, доктор философии по юридическим наука*

FOUNDER: TASHKENT STATE UNIVERSITY OF LAW

"Uzbekistan Law Review" scientific and analytical journal was registered by Press and Information Agency of Uzbekistan on July 21, 2014, with certificate number 02-0074.

The journal is included in the list of journals of the Supreme Attestation Commission under Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan

Copyright belongs to Tashkent State University of Law. All rights reserved. Use, distribution and reproduction of materials of the journal are carried out with the permission of the founder.

Agreed-upon price.

Publication Officer:
O. Choriev

Editors:
E. Mustafaev, E. Yarmolik,
M. Sharifova, Sh. Beknazarova,
Kh. Yuldasheva, F. Usmonova,
K. Abduvalieva, E. Sharipov

Proofreader:
M. Tursunov

Technical editor:
U. Sapaev

Designer:
D. Rajapov

Publishing department address:
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 35.
Phone: (0371) 233-66-36 (1169)

Website: lawreview.uz
E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Publishing license
№ 174625, 29.11.2023.

The journal is submitted to the Printing house on 26.08.2026.
Paper size: A4.
Cond.p.f: 13,2.
Units: 100. Order: № 82.

Printing house license
№ 174626, 29.11.2023.

Published in the Printing house of Tashkent State University of Law.
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 37.

© Tashkent State University of Law

EDITORIAL BOARD

EDITOR-IN-CHIEF

S. Gulyamov *– Professor of the Department of Law and Technologies of Tashkent State University of Law, Doctor of Law*

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD

I. Rustambekov *– Deputy Rector for Academic Affairs of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor - Deputy Editor-in-Chief*

Sh. Khujaev *– Head of the Department of Intellectual Property Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law - Executive Editor*

O. Okyulov *– Professor of the Department of Civil Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law*

A. Ener *– Associate Professor of Ankara Haci Bayram University, Turkey, Deputy Secretary General of the Center for Arbitration of Energy Disputes, Doctor of Law*

M. Bungenberg *– Director of the European Institute of Saarland University, Doctor of Law*

S. Tatar *– Professor of Ankara Yıldırım Bayezid University, Turkey, Doctor of Law*

J. Peeroo *– Professor of the University of Sorbonne, lawyer of the law firm Stone 36, Doctor of Law*

B. Musaev *– Dean of the Faculty of Business Law and Judicial Protection of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor*

Sh. Saydullaev *– Professor of the Department of Theory of State and Law of Tashkent State University of Law, Candidate of Legal Sciences*

D. Habibullaev *– Head of the Department of Civil Procedural and Economic Procedural Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor*

S. Bozorov *– Professor of the Department of Private International Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law*

I. Bekov *– Head of the Department of Constitutional Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor*

V. Ergashev *– Deputy Director of the Institute of Legislation and Legal Policy under the President of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor*

Sh. Joldasova *– Chief Research Fellow of the Institute of Legislation Problems and Parliamentary Research under the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Law*

O. Khazratkulov *– Head of the Department of Private International Law of Tashkent State University of Law, Candidate of Legal Sciences, Professor*

D. Suyunova *– Professor of the Department of Criminal Procedure Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law*

D. Mahkamov *– Dean of the Faculty of Public Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor*

D. Babadjanova *– Acting Professor of the Department of Civil Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law*

A. Matmurotov *– Head of the Department of Judiciary, Advocacy and Law Enforcement Agencies of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Associate Professor*

E. Rahmatov *– Dean of the Faculty of International Law and Comparative Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Associate Professor*

M. Turdialiyev *– Deputy Head of the Department of Legal Education and Forensic Examination of the Ministry of Justice of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Law*

MUNDARIJA

12.00.02 – KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ. MA’MURIY HUQUQ. MOLIYA VA BOJXONA HUQUQI

8 **LI ADIK ALEKSANDROVICH**
Moliyaviy sanksiyalar bo‘yicha nizolar yuzasidan ma’muriy sud ishlarini yuritish muammolari

18 **JURAYEV SHERZOD YULDASHEVICH**
Bandlik sohasidagi ommaviy-huquqiy nizolarni ma’muriy sudlarda ko‘rib chiqishning o‘ziga xos xususiyatlari

27 **G‘OZIYEV KOZIMBEK JOVLONBEKOVICH**
Oliy ta’lim tashkilotlari faoliyatini tartibga solish va boshqarishning nazariy-huquqiy asoslari

34 **AVEZOVA ELEONORA PARAXATOVNA**
O‘zbekiston Respublikasi ma’muriy organlari tomonidan ma’muriy ixtiyoriylik (diskretsion vakolat)ni amalga oshirish ustidan sud nazorati

42 **NAZAROV O‘TKIR ERKINOVICH**
Yevropa Ittifoqi davlatlarida ma’muriy tartib-taomillar institutining rivojlanish tendensiyalari va istiqbollari

12.00.03 – FUQAROLIK HUQUQI. TADBIRKORLIK HUQUQI. OILA HUQUQI. XALQARO XUSUSIY HUQUQ

56 **RAHMONOV OTABEK QO‘CHQOR O‘G‘LI**
Korporativ huquq subyektlarini ixtiyoriy usulda qayta tashkil etishning nazariy va amaliy muammolari

12.00.06 – TABIIY RESURSLAR HUQUQI. AGRAR HUQUQ. EKOLOGIK HUQUQ

62 **NARZULLAYEV OLIM XOLMAMATOVICH**
Iqlim o‘zgarishi sharoitida “yashil” ish o‘rinlari va yoshlar ta’limini uyg‘unlashtirish: O‘zbekiston tajribasi

76 **MAMAYUSUPOV OYATBEK A’ZAMJON O‘G‘LI, JUMASHEV BEXRUZ ALISHEROVICH**
Ekologiyani muhofaza qilishda nodavlat notijorat tashkilotlarining faoliyati: O‘zbekiston va Xitoy tajribasi

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI. JINOYAT-IJROIYA HUQUQI

84 **ZOILBOYEV JAVLON KARIMJON O‘G‘LI, BERDIQULOVA DIYORA DONIYOR QIZI**
Ijtimoiy tarmoqlarda kiberbulling (kiberzo‘ravonlik) va huquqiy javobgarlik

12.00.10 – XALQARO HUQUQ

93 **IBODULLAYEV SAYIDKOMIL BEKPO‘LAT O‘G‘LI**
Ko‘p tomonlamalikdan bir tomonlamalikka: JST huquqiy tizimi inqirozi va uning Markaziy Osiyodagi mintaqaviy savdoga ta’siri

HUQUQNI SOHALARARO TADQIQ ETISH

104 **RAMAZONOV NODIR NORMURODOVICH**
Sofoklning “Antigona” tragediyasida tabiiy va pozitiv huquq o‘rtasidagi kurashning badiiy talqini

109 **BOZOROVA NASIBA PO‘LOTJONOVNA**
Yuridik ta’limda Komil Sindarovning “Qimmatga tushgan xato” qissasini o‘qitish

СОДЕРЖАНИЕ

12.00.02 – КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО. АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО. ФИНАНСОВОЕ И ТАМОЖЕННОЕ ПРАВО

8 **ЛИ АДИК АЛЕКСАНДРОВИЧ**
Проблемы административного судопроизводства по спорам о финансовых санкциях

18 **ЖУРАЕВ ШЕРЗОД ЮЛДАШЕВИЧ**
Особенности рассмотрения публично-правовых споров в сфере занятости в административных судах

27 **ГОЗИЕВ КОЗИМБЕК ЖОВЛОНБЕКОВИЧ**
Теоретико-правовые основы регулирования и управления деятельностью высших образовательных организаций

34 **АВЕЗОВА ЭЛЕОНОРА ПАРАХАТОВНА**
Судебный контроль за осуществлением административного усмотрения (дискреционного полномочия) административными органами Республики Узбекистан

42 **НАЗАРОВ УТКИР ЭРКИНОВИЧ**
Тенденции и перспективы развития института административных процедур в европейских государствах

12.00.03 – ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО. ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО. СЕМЕЙНОЕ ПРАВО. МЕЖДУНАРОДНОЕ ЧАСТНОЕ ПРАВО

56 **РАХМОНОВ ОТАБЕК КУЧКОР УГЛИ**
Теоретические и практические проблемы добровольной реорганизации субъектов корпоративного права

12.00.06 – ПРИРОДОРЕСУРСНОЕ ПРАВО. АГРАРНОЕ ПРАВО. ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ ПРАВО

62 **НАРЗУЛЛАЕВ ОЛИМ ХОЛМАМАТОВИЧ**
Соответствие «зелёных» рабочих мест и образования молодёжи в условиях изменения климата: опыт Узбекистана

76 **МАМАЮСУПОВ ОЯТБЕК АЪЗАМЖОН УГЛИ, ЖУМАШЕВ БЕХРУЗ АЛИШЕРОВИЧ**
Деятельность негосударственных некоммерческих организаций в сфере охраны окружающей среды: опыт Узбекистана и Китая

12.00.08 – УГОЛОВНОЕ ПРАВО. УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВО

84 **ЗОИЛБОЕВ ЖАВЛОН КАРИМЖОН УГЛИ, БЕРДИКУЛОВА ДИЁРА ДОНИЁР КИЗИ**
Кибербуллинг (кибернасилие) в социальных сетях и юридическая ответственность

12.00.10 – МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО

93 **ИБОДУЛЛАЕВ САЙИДКОМИЛ БЕКПУЛАТ УГЛИ**
От многосторонности к односторонности: кризис правовой системы ВТО и его последствия для региональной торговли в Центральной Азии

МЕЖОТРАСЛЕВОЕ ИЗУЧЕНИЕ ПРАВА

104 **РАМАЗОНОВ НОДИР НОРМУРОДОВИЧ**
Художественная интерпретация противостояния естественного и позитивного права в трагедии Софокла «Антигона»

109 **БОЗОРОВА НАСИБА ПУЛОТЖОНОВНА**
Преподавание повести Комила Синдарова «Жажда мести» в юридическом образовании

CONTENTS

12.00.02 – CONSTITUTIONAL LAW. ADMINISTRATIVE LAW. FINANCIAL AND CUSTOMS LAW

8 **LI ADIK ALEKSANDROVICH**
Problems of administrative judicial proceedings regarding financial sanctions disputes

18 **JURAEV SHERZOD YULDASHEVICH**
Peculiarities of considering public law disputes in the field of employment in administrative courts

27 **GOZIEV KOZIMBEK JOVLONBEKOVICH**
Theoretical and legal foundations of regulation and management of the activities of higher educational institutions

34 **AVEZOVA ELEONORA PARAKHATOVNA**
Judicial control over the implementation of administrative discretion (discretionary authority) by the administrative authorities of the Republic of Uzbekistan

42 **NAZAROV UTKIR ERKINOVICH**
Trends and prospects for the development of administrative procedures in the countries of the European Union

12.00.03 – CIVIL LAW. BUSINESS LAW. FAMILY LAW. INTERNATIONAL PRIVATE LAW

56 **RAKHMONOV OTABEK KUCHKOR UGLI**
Theoretical and practical problems of voluntary reorganization of subjects of corporate law

12.00.06 – THE LAW OF NATURAL RESOURCES. AGRARIAN LAW. ENVIRONMENTAL LAW

62 **NARZULLAEV OLIM KHOLMAMATOVICH**
Aligning green jobs and youth education in the context of climate change: evidence from Uzbekistan

76 **MAMAYUSUPOV OYATBEK AZAMJON UGLI, JUMASHEV BEKHRUZ ALISHEROVICH**
Activities of non-governmental non-profit organizations in environmental protection: the experience of Uzbekistan and China

12.00.08 – CRIMINAL LAW. CRIMINAL-EXECUTIVE LAW

84 **ZOILBOEV JAVLON KARIMJON UGLI, BERDIQULOVA DIYORA DONIYOR KIZI**
Cyberbullying (cyber violence) on social media and legal liability

12.00.10 – INTERNATIONAL LAW

93 **IBODULLAEV SAYIDKOMIL BEKPULAT UGLI**
From multilateralism to unilateralism: the crisis of the WTO legal system and its implications for regional trade in Central Asia

INTERDISCIPLINARY STUDY OF LAW

104 **RAMAZONOV NODIR NORMURODOVICH**
Artistic interpretation of the struggle between natural and positive law in Sophocles' tragedy "Antigone"

109 **BOZOROVA NASIBA PULOTJONOVNA**
Teaching Komil Sindarov's short story "Lust for Revenge" in legal education

Kelib tushgan / Получено / Received: 10.07.2026
Qabul qilingan / Принято / Accepted: 06.08.2026
Nashr etilgan / Опубликовано / Published: 26.08.2026

DOI: https://dx.doi.org/10.51788/tsul.uzlawrev.3.SI./WSQS7971
UDC: 327:347.9(045)(575.1)

BANDLIK SOHASIDAGI OMMAVIY-HUQUQIY NIZOLARNI MA'MURIY SUDLARDA KO'RIB CHIQISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Jurayev Sherzod Yuldashevich,
Toshkent davlat yuridik universiteti
Ma'muriy va moliya huquqi sho'basi professori v.b.,
yuridik fanlar nomzodi
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-3857-9751
e-mail: sh.jurayev@tsul.uz

Annotatsiya. *Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasida bandlik sohasida yuzaga keladigan ommaviy-huquqiy nizolarni ma'muriy sudlar tomonidan ko'rib chiqishning o'ziga xos xususiyatlari kompleks tarzda tahlil qilindi. Tadqiqot doirasida "Ma'muriy tartib-taomillar to'g'risida"gi Qonun, Ma'muriy sud ishlarini yuritish to'g'risidagi kodeks hamda "Aholi bandligi to'g'risida"gi Qonun normalari o'zaro bog'liqlikda o'rganildi. Maqolada isbotlash yukining taqsimlanishi, ma'muriy hujjatlarni asoslantirish majburiyati va davlat organlarining harakatsizligi bilan bog'liq muammolar sud amaliyoti asosida yoritildi. Shuningdek, Germaniya va Fransiya ma'muriy huquqi tajribasi qiyosiy-huquqiy jihatdan tahlil qilinib, ularning ilg'or yondashuvlari aniqlashtirildi. Tadqiqot natijasida amaldagi qonunchilikni qo'llashda yuzaga kelayotgan tizimli kamchiliklar ochib berilib, fuqarolarning huquq va qonuniy manfaatlarini samarali himoya qilishga qaratilgan ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqildi. Shuningdek, sudlar faoliyatida protsessual adolat tamoyillarini ta'minlash, davlat organlarining mas'uliyatini oshirish va raqamli xizmatlar sharoitida yuzaga kelayotgan yangi turdagi nizolarni huquqiy tartibga solish zarurati asoslab berildi.*

Kalit so'zlar: *bandlik organi, ommaviy-huquqiy nizo, ma'muriy hujjat, harakatsizlik, isbotlash majburiyati, sud nazorati, yurisdiksiya, ishsizlik nafaqasi*

ОСОБЕННОСТИ РАССМОТРЕНИЯ ПУБЛИЧНО-ПРАВОВЫХ СПОРОВ В СФЕРЕ ЗАНЯТОСТИ В АДМИНИСТРАТИВНЫХ СУДАХ

Жураев Шерзод Юлдашевич,
кандидат юридических наук, и. о. профессора
сектора административного и финансового права
Ташкентского государственного юридического университета

Аннотация. *В настоящей статье комплексно анализируются особенности рассмотрения административными судами публично-правовых споров, возникающих в сфере занятости населения в Республике Узбекистан. В рамках исследования во взаимосвязи изучены нормы Закона «Об административных процедурах», Кодекса Республики Узбекистан об административном судопроизводстве и Закона «О занятости населения». На основе судебной*

практики освещены проблемы, связанные с распределением бремени доказывания, обязанностью обоснования административных актов и бездействием государственных органов. Кроме того, в сравнительно-правовом аспекте проанализирован опыт административного права Германии и Франции и выявлены применяемые в этих странах передовые подходы. По результатам исследования выявлены системные недостатки, возникающие при применении действующего законодательства, и разработаны научно обоснованные предложения, направленные на эффективную защиту прав и законных интересов граждан. Также обоснована необходимость обеспечения принципов процессуальной справедливости в деятельности судов, повышения ответственности государственных органов и правового регулирования новых видов споров, возникающих в условиях цифровизации государственных услуг.

Ключевые слова: *орган занятости, публично-правовой спор, административный акт, бездействие, бремя доказывания, судебный контроль, юрисдикция, пособие по безработице*

PECULIARITIES OF CONSIDERING PUBLIC LAW DISPUTES IN THE FIELD OF EMPLOYMENT IN ADMINISTRATIVE COURTS

Juraev Sherzod Yuldashevich,
Acting Professor of the Department of Administrative and Financial Law,
Tashkent State University of Law,
Candidate of Legal Sciences

Abstract. *This article comprehensively analyzes the specific characteristics of resolving public law disputes in the field of employment by administrative courts in the Republic of Uzbekistan. Within the framework of the research, the provisions of the Law "On Administrative Procedures," the Code of Administrative Court Proceedings, and the Law "On Population Employment" were examined in interconnection. Based on judicial practice, the article highlights issues related to the burden of proof allocation, the obligation to substantiate administrative acts, and the inactivity of state bodies. Additionally, the experience of German and French administrative law was analyzed through a comparative legal approach, identifying their advanced practices. As a result of the study, systemic shortcomings in the application of current legislation were revealed, and scientifically grounded proposals aimed at effectively protecting the rights and legitimate interests of citizens were developed. Furthermore, the necessity of ensuring procedural justice principles in court activities, enhancing the accountability of state bodies, and legally regulating new types of disputes arising under digital services was substantiated.*

Keywords: *employment authority, public law dispute, administrative act, inaction, burden of proof, judicial review, jurisdiction, unemployment benefit*

Kirish

Oʻzbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 55-moddasi har kimga oʻz huquq va erkinliklarini qonunda taqiqlanmagan barcha usullar bilan himoya qilish hamda davlat organlari va mansabdor shaxslarning qonunga xilof qarorlari, harakatlari va harakatsizligi ustidan sudga shikoyat qilish huquqini kafolatlaydi (Republic of Uzbekistan, 2023). Bandlik sohasida ushbu konstitutsiyaviy kafolat alohida ijtimoiy ahamiyat kasb etadi, chunki ishsiz deb e'tirof etish, nafaqa tayinlash, kasbga oʻqitish, subsidiya ajratish yoki davlat xizmatini koʻrsatish haqidagi qarorlar shaxsning mehnat qilish va ijtimoiy himoyaga boʻlgan imkoniyatlariga bevosita ta'sir koʻrsatadi.

Tadqiqot muammosi shundan iboratki, bandlikka oid nizolar yagona protsessual toifaga kirmaydi. Bir tomondan, mahalliy mehnat organining ishsiz deb e'tirof etishni rad etishi yoki

arizani koʻrib chiqmasligi ommaviy-huquqiy munosabatdan kelib chiqadi va bu maʼmuriy sud nazoratining predmetidir. Ikkinchi tomondan, xodimning ishga tiklash yoki ish haqini undirish talabi fuqarolik sudida, xususiy bandlik agentligi bilan litsenziyalovchi organ oʻrtasidagi ayrim talablar esa ishning huquqiy tabiatiga qarab maʼmuriy yoki iqtisodiy sudda koʻrilishi mumkin. Shu sababli nizoning taraflari emas, balki bahslashilayotgan vakolatning tabiati, talabning predmeti va qoʻllaniladigan himoya usuli yurisdiksiyani aniqlashning asosiy mezoni boʻlishi kerak.

Asosiy qism

Bandlik organlarining maʼmuriy hujjatlari, harakatlari va harakatsizligi ustidan sud nazoratining oʻziga xos xususiyatlarini aniqlash, yurisdiksiyani chegaralash mezonlarini ishlab chiqish va sud himoyasining samaradorligini oshirishga qaratilgan aniq normativ hamda amaliy takliflarni asoslash. Bu maqsadga erishish uchun quyidagilar amalga oshirildi: 1) amaldagi qonunchilik tizimli tahlil qilindi; 2) 2024-2025-yillardagi rasmiy maʼmuriy sud statistikasi oʻrganildi; 3) ochiq eʼlon qilingan bandlikka oid sud materiallari keys-tahlil qilindi; 4) Germaniya va Fransiyaning aniq protsessual normalari bilan qiyoslash oʻtkazildi; 5) qonunchilik va Oliy sud Plenumi tushuntirishlarini takomillashtirish takliflari ishlab chiqildi.

Ilmiy tadqiqot 2020-yilda “Aholi bandligi toʻgʻrisida”gi Qonun qabul qilinganidan 2025-yil yakunigacha boʻlgan davrni qamrab oladi. Sud statistikasi boʻyicha 2024-2025-yillar maʼlumotlari, ish materiallari boʻyicha esa 2020–2022-yillarda ommaviy axborot vositalarida eʼlon qilingan, bandlikka oid munosabatlarning turli yurisdiksiyalarda koʻrilishini koʻrsatadigan ikki holat tanlandi. Ochiq manbalarda bandlik nizolariga doir barcha sud qarorlari va ish raqamlari toʻliq eʼlon qilinmaganligi tadqiqotning empirik cheklovi sifatida qayd etildi.

Oʻzbekiston maʼmuriy huquq doktrinasida maʼmuriy organning qonuniylik, fuqarolar huquqining ustuvorligi va sud nazoratiga boʻysunishi masalalari I. Xamedov, L. Xvan, I. Tsay, S. Muratayev, F. Musayev va D. Artikov asarlarida umumiy nazariy jihatdan yoritilgan (Khamedov et al., 2012, pp. 489–490; Murataev et al., 2020, pp. 19–20). Ushbu tadqiqotlar ommaviy boshqaruvning huquqiy shakllari va maʼmuriy javobgarlikni tushuntirishda muhim boʻlsa-da, bandlik organlari qarorlarining protsessual modeli, raqamli maʼmuriy ish jildi va yurisdiksiya kolliziyalarini alohida tizim sifatida koʻrib chiqmaydi.

Maʼmuriy sud ishlarini yuritishda prokuror ishtiroki, sudning faol roli va ommaviy-huquqiy nizolarning protsessual tabiati E. Xojiyev va Sh. Shayzakov tadqiqotlarida tahlil qilingan (2019, pp. 31–36). Biroq bandlik sohasidagi nizolar ijtimoiy zaif arizachining axborot va hujjatlarga kirish imkoniyati cheklanganligi bilan ajralib turadi. Shu bois umumiy tortishuv modelini qoʻllashning oʻzi yetarli emas; maʼmuriy organ zimmasidagi hujjatlashtirish va tushuntirish majburiyatini kuchaytirish talab etiladi.

Xorijiy doktrinada P. Cane (2015) maʼmuriy huquqda davlat vakolatining qonuniy cheklanishi va sud nazoratining institutsional rolini, P. Craig (2010) esa protsessual adolat, proporsionallik va asoslantirilgan qaror standartlarini izohlaydi. C. Harlow va R. Rawlings (2010) “law and administration” yondashuvi orqali maʼmuriy adolatni faqat sud bosqichi emas, balki qaror qabul qilishning boshlangʻich maʼmuriy bosqichidan boshlab taʼminlash zarurligini koʻrsatadi. J. Mashaw (1974) esa ijtimoiy taʼminot va ommaviy xizmatlar boʻyicha qarorlarda kechikish, tushuntirishning yetishmasligi va standartlashmagan tartiblar “koʻrinmas protsessual adolatsizlik”ni yuzaga keltirishini asoslaydi.

Formal-yuridik metod “Aholi bandligi toʻgʻrisida”gi Qonunning 44-, 45-, 56-, 58- va 118-moddalari, “Maʼmuriy tartib-taomillar toʻgʻrisida”gi Qonunning maʼmuriy ishni tekshirish,

manfaatdor shaxsni tinglash va ma'muriy hujjatni asoslantirishga doir normalari hamda MSIYuKning sudning faol ishtiroki va isbotlash majburiyatini tartibga soluvchi qoidalarini o'zaro bog'liqlikda sharhlash uchun qo'llanildi (Republic of Uzbekistan, 2020).

Keys-tahlil metodida ikki ochiq sud materiali o'rganildi: birinchisi – Yashnobod tumani bandlik organining fuqaro H.A.ni ishsiz deb e'tirof etish va nafaqa to'lashga doir harakatsizligi; ikkinchisi – "Yuuki Masaru xususiy bandlik agentligi" MChJ litsenziyasining to'xtatilishi va keyinchalik bekor qilinishi bilan bog'liq ish. Har bir holatda nizo subyekti, talab predmeti, ma'muriy organning asoslari, sudning protsessual harakati va huquqiy natija ajratildi (Mengliyev & Mamotov, 2021; Akramova, 2022).

Statistik metod 2024- va 2025-yillarda ma'muriy sudlarda ko'rilgan ommaviy-huquqiy nizolarning umumiy soni, huquqi tiklangan shaxslar, haqiqiy emas deb topilgan qarorlar va qonunga xilof deb topilgan harakatlar (harakatsizlik) ko'rsatkichlarini taqqoslashda qo'llanildi (Supreme Court of the Republic of Uzbekistan, 2025; Supreme Court of the Republic of Uzbekistan, 2026).

Qiyosiy-huquqiy metod Germaniya VwVfGning 28- va 39-paragraflari, VwGOning 86-paragrafi, Fransiya CRPAning L.211-2 va L.211-5-moddalari bilan milliy qonunchilikni taqqoslashda qo'llanildi (Federal Republic of Germany, 1976; Federal Republic of Germany, 1960; French Republic, 2015; French Republic, 2000). Taqqoslash institutlar darajasida emas, balki aniq protsessual elementlar – tinglanish, sabablarni yozma bayon etish va sud holatlarni o'z tashabbusi bilan tekshirishi – bo'yicha amalga oshirildi.

"Aholi bandligi to'g'risida"gi Qonunning 44-moddasiga ko'ra shaxs ish qidiruvchi sifatida ro'yxatga olinganidan keyin dastlabki o'n kun ichida maqbul ish taklif etilmasa, uni ishsiz deb e'tirof etish haqidagi qaror o'n birinchi kundan kechiktirilmagan holda mahalliy mehnat organining buyrug'i bilan rasmiylashtiriladi. Ushbu buyruq bir vaqtning o'zida ishsizlik nafaqasini tayinlash haqidagi buyruq hisoblanadi va unda nafaqa miqdori hamda hisoblash sanasi ko'rsatilishi shart. Qaror haqida shaxs ikki kun ichida xabardor qilinadi (Republic of Uzbekistan, 2020). Demak, ishsiz maqomi va nafaqa masalasida mahalliy mehnat organi xususiy-huquqiy shartnoma tarafi sifatida emas, bir tomonlama hokimiyat vakolatini amalga oshiruvchi ma'muriy organ sifatida harakat qiladi.

Qonunning 58-moddasi mahalliy mehnat organlarining nafaqa tayinlash va to'lash haqidagi qarorlari ustidan yuqori turuvchi organga yoki sudga shikoyat qilish mumkinligini belgilaydi (Republic of Uzbekistan, 2020). Ushbu norma sud turini alohida ko'rsatmaydi. MSIYutK va Oliy sud Plenumining 2019-yil 24-dekabrdagi 24-son qaroridan kelib chiqib, ma'muriy organning bir tomonlama qarori, harakati yoki harakatsizligi bilan buzilgan ommaviy huquqni tiklashga qaratilgan talab ma'muriy sudga taalluqli bo'lishi kerak (Republic of Uzbekistan, 2018a; Plenum of the Supreme Court of the Republic of Uzbekistan, 2019). Aksincha, ish beruvchi bilan mehnat shartnomasidan kelib chiqadigan ishga tiklash, ish haqi va kompensatsiya talablari fuqarolik sud yurisdiksiyasida qoladi.

Xususiy bandlik agentligi ishtirokidagi nizo esa avtomatik ravishda iqtisodiy nizo deb baholanmasligi lozim. Agar agentlik litsenziyalovchi organning hokimiyat vakolatiga asoslangan qarorini haqiqiy emas deb topishni so'rasa, munosabat ommaviy-huquqiy xususiyatga ega. Agar talab litsenziya shartlari bilan bog'liq shartnomaviy majburiyat, zarar yoki to'lovni undirishga qaratilgan bo'lsa, iqtisodiy yurisdiksiya mezonlari qo'llanadi. Shu bois tarafning yuridik shaxs ekani emas, ma'muriy vakolatning mavjudligi hal qiluvchi mezondir.

Bandlik organining qarori faqat rezolyutiv xulosadan iborat bo'lishi mumkin emas. "Ma'muriy tartib-taomillar to'g'risida"gi Qonun ma'muriy organga ishning barcha ahamiyatli

holatlarini tekshirish, manfaatdor shaxsga oʻz fikrini bildirish imkonini berish va yakuniy hujjatda faktik hamda huquqiy asoslarni koʻrsatish majburiyatini yuklaydi (Republic of Uzbekistan, 2018b). Ishsiz maqomini rad etishda, masalan, “maqbul ish ikki marta rad etildi” degan umumiy ibora yetarli emas; taklifning sanasi, ish joyi, kasb, mehnat sharoiti, ish haqi, fuqaroning javobi va rad sababining uzrli yoki uzrsizligi qayd etilishi kerak.

Germaniya VwVfGning 28-paragrafi shaxs huquqlariga salbiy taʼsir qiluvchi maʼmuriy hujjat qabul qilinishidan avval unga fikr bildirish imkonini berishni nazarda tutadi. 39-paragraf esa qarorda maʼmuriy organni xulosaga olib kelgan muhim faktik va huquqiy sabablar bayon etilishini talab qiladi (Federal Republic of Germany, 1976). Fransiya CRPAning L.211-2-moddasi salbiy individual qarorlarning sabablarini bilish huquqini, L.211-5-moddasi esa qaror asosidagi huquqiy va faktik mulohazalar yozma koʻrsatilishini belgilaydi (French Republic, 2015). Milliy qonunda shunga yaqin kafolatlar mavjud, ammo bandlik organlari uchun majburiy rekvizitlar va elektron shaklning standartlari yetarlicha detallashtirilmagan.

Shu munosabat bilan maʼmuriy sud qarorni tekshirganda uch bosqichli testni qoʻllashi maqsadga muvofiq: birinchidan, organ qonuniy vakolat va protseduraga rioya qilganmi; ikkinchidan, qarorda dalillar bilan norma oʻrtasidagi mantiqiy bogʻliqlik koʻrsatilganmi; uchinchidan, organ qaror qabul qilingan paytda mavjud boʻlmagan yangi asoslarni sud jarayonida keltirib, dastlabki hujjatdagi kamchilikni “toʻldirishga” urinmayaptimi. Qarorning qonuniyligi, qoida tariqasida, uni qabul qilish vaqtida koʻrsatilgan asoslar boʻyicha baholanishi lozim.

MSIYutKning 67-moddasi umumiy qoida sifatida har bir ishtirokchining oʻz talabi yoki eʼtiroziga asos boʻlgan holatlarni isbotlashini belgilaydi. Shu bilan birga, maʼmuriy organ qarori, harakati yoki harakatsizligi ustidan shikoyatlarda uning qonuniyligini isbotlash majburiyati javobgar maʼmuriy organ zimmasiga yuklanadi; arizachi esa dalillarni yigʻishda oʻz imkoniyati doirasida ishtirok etishi kerak (Republic of Uzbekistan, 2018a). Mazkur model taraflarning real axborot imkoniyatlaridagi nomutanosiblikni bartaraf etishga qaratilgan.

Bandlik ishlarida asosiy hujjatlar – elektron roʻyxatga olish vaqti, vakansiya takliflari, ish beruvchining javobi, idoralararo soʻrovlar, nafaqa hisob-kitobi, xabarnoma yetkazilganini tasdiqlovchi maʼlumotlar – aynan maʼmuriy organ nazoratida boʻladi. Fuqarodan oʻzida mavjud boʻlmagan idoraviy maʼlumotlarni qayta taqdim etishni talab qilish isbotlash majburiyatini asossiz ravishda uning zimmasiga oʻtkazadi. Sud javobgardan toʻliq maʼmuriy ish jildini, axborot tizimi audit yozuvlarini va qaror qabul qilish zanjirini talab qilishi kerak.

Germaniya VwGOning 86-paragrafida sud holatlarni oʻz tashabbusi bilan tekshirishi belgilangan (Federal Republic of Germany, 1960). Bu sud taraf oʻrniga daʼvo tuzishi kerakligini anglatmaydi; u ommaviy hokimiyatda mavjud boʻlgan va fuqaro mustaqil ololmaydigan dalillarni faol talab qilishi lozimligini bildiradi. Milliy MSIYutKdagi sudning faol ishtiroki prinsipi ham xuddi shu funksional maqsadga ega. Muammo normaning yoʻqligida emas, balki bandlik ishlariga mos dalillar roʻyxati va salbiy protsessual oqibatlarning bir xil qoʻllanmasligidadir.

Bandlik sohasida harakatsizlik ikki shaklda namoyon boʻladi: qonunda belgilangan muddatda qaror qabul qilmaslik va qaror qabul qilingan boʻlsa-da, uni shaxsga yetkazmaslik yoki ijro etmaslik. Qonunning 44-moddasidagi oʻn bir kunlik va ikki kunlik muddatlar tavsiyaviy emas, balki fuqaroning ijtimoiy taʼminotga oʻz vaqtida kirishini kafolatlovchi imperativ protsessual muddatlardir (Republic of Uzbekistan, 2020). Ularning buzilishi shaxsni

noma'lum huquqiy holatda qoldirib, nafaqaning boshlanish sanasi va miqdoriga ham ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Harakatsizlik ustidan berilgan arizada sud faqat "harakatsizlik qonunga xilof" degan deklarativ xulosa bilan cheklanmasligi kerak. Samarali himoya uchun javobgar zimmasiga aniq harakatni bajarish – arizani ko'rib chiqish, ma'muriy hujjat qabul qilish, hisob-kitobni amalga oshirish yoki xabarnomani yuborish – majburiyati va bajarish muddati yuklanishi lozim. Qarorning ijro etilishini nazorat qilish mexanizmi esa ma'muriy sud himoyasining ajralmas qismi bo'lishi kerak.

Raqamli xizmatlarda "javobsizlik" foydalanuvchi kabinetida arizaning noma'lum statusda qolishi, avtomatik rad sababining ko'rsatilmasligi yoki idoralararo integratsiya xatosi tarzida yuzaga keladi. Bunday holatda sud uchun elektron audit izi – ariza qabul qilingan vaqt, ma'lumot so'rovi, algoritmik tekshiruv natijasi, operator aralashuvi va xabarnoma yuborilgan vaqt – dalil vazifasini bajaradi. Shu sababli raqamli tizimda qaydlar saqlanish muddati va ularni sudga taqdim etish tartibi alohida reglamentlashtirilishi zarur.

Oliy sud ma'lumotiga ko'ra, 2024-yilda ma'muriy sudlar ommaviy-huquqiy munosabatlardan kelib chiqadigan 15 373 ta ishni ko'rib, 6 338 nafar fuqaro va yuridik shaxsning huquqlarini tiklagan. 2025-yilda ko'rilgan ommaviy nizolar soni 17 714 taga, huquqi tiklangan shaxslar soni 6 999 taga yetgan (Supreme Court of the Republic of Uzbekistan, 2025; Supreme Court of the Republic of Uzbekistan, 2026). Demak, ishlar soni bir yilda 15,2 foizga, huquqi tiklangan shaxslar soni esa 10,4 foizga oshgan.

2025-yilda ma'muriy va fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari qarorlari ustidan 8 646 ta shikoyat ko'rilib, 3 730 ta qaror haqiqiy emas deb topilgan (43,1 foiz). Mansabdor shaxslarning harakatlari yoki harakatsizligi bo'yicha 7 049 ta shikoyatdan 2 750 tasi qonunga xilof deb topilgan (39,0 foiz). Ushbu ko'rsatkichlar ma'muriy qarorlar sifati va harakatsizlik muammosi tizimli ekanini ko'rsatadi, biroq ular orasida aynan bandlik nizolarining ulushi rasmiy ochiq ma'lumotda ajratilmagan. Shuning uchun statistik natija bandlik nizolarining aniq chastotasi emas, balki ushbu turdagi ishlar joylashadigan umumiy ma'muriy adolat muhitini tavsiflaydi.

Birinchi keys – fuqaro H.A.ning ishsizlik nafaqasiga bo'lgan huquqi. Oliy sudning "Kuch – adolatda" gazetasida e'lon qilingan materialga ko'ra korxona tugatilishi sababli ishdan bo'shatilgan fuqaro Yashnobod tumani Aholi bandligiga ko'maklashish markazida ish qidiruvchi sifatida ro'yxatdan o'tgan. Uch oy davomida u ishsiz deb e'tirof etilmagan va nafaqa olmagan. Tuman prokurorining taqdimnomasidan keyin markazning 2020-yil 1-fevraldagi buyrug'i bilan fuqaro ishsiz deb e'tirof etilgan. Sud ish haqi to'g'risidagi ma'lumotlarni talab qilib, nafaqani to'lash masalasini hal qilgan (Mengliyev & Mamotov, 2021).

Mazkur keysning huquqiy ahamiyati uch jihatda namoyon bo'ladi: birinchidan, organ qonuniy muddatda buyruq chiqarmagani harakatsizlikdir; ikkinchidan, nafaqa hisoblash uchun zarur ish haqi ma'lumoti fuqaro zimmasiga mutlaq yuklanmay, sud tomonidan talab qilingan; uchinchidan, materialda ishning fuqarolik sudi tartibida ko'rilgani aks etadi. Bu holat tarixiy amaliyotda yurisdiksiya chegaralari bir xil tushunilmaganini va hozirgi ma'muriy sud tizimida ommaviy vakolatga doir talablarni ma'muriy yurisdiksiyaga aniq yo'naltirish zarurligini ko'rsatadi.

Ikkinchi keys – "Yuuki Masaru xususiy bandlik agentligi" MChJ litsenziyasi. Ochiq materialga ko'ra agentlikka 2019-yil 18-aprelda 0057-son litsenziya berilgan. Qonunchilikda talab etilgan zaxira mablag'i miqdori oshirilganidan keyin agentlik uni belgilangan darajaga yetkazmagan. Vazirlikning 2020-yil 24-noyabrdagi 84-son qarori bilan litsenziya amal qilishi

oʻn ish kuniga toʻxtatilgan. Fargʻona tumanlararo iqtisodiy sudining 2021-yil 20-yanvardagi hal qiluv qarori bilan litsenziya olti oyga toʻxtatilgan, talab bajarilmagach esa keyingi sud qarori bilan bekor qilingan (Akramova, 2022).

Ushbu keys maʼmuriy taʼsir chorasi va sud yurisdiksiyasi munosabatini ochib beradi. Litsenziya – davlat tomonidan beriladigan ommaviy-huquqiy ruxsat. Uni toʻxtatish va bekor qilishda faktik asoslar, mutanosiblik, kamchilikni bartaraf etish imkoniyati va xabardor qilish tartibi tekshirilishi lozim. Shu bilan birga, ishning iqtisodiy sudda koʻrilgani oʻsha davrdagi protsessual modelni koʻrsatadi. Hozirgi sharoitda litsenziyalovchi organning bir tomonlama hujjati ustidan shikoyatni maʼmuriy sudda, davlat organining qonunda nazarda tutilgan daʼvosini esa maxsus norma belgilagan sudda koʻrish masalasi izchil va tushunarli tarzda tartibga solinishi kerak.

Olingan natijalar shuni koʻrsatadiki, bandlik sohasida protsessual adolat sudga murojaat qilish imkoniyati bilan cheklanmaydi. Dastlabki maʼmuriy bosqichda shaxsning arizasi toʻliq roʻyxatga olinishi, organ oʻzida yoki boshqa idorada mavjud maʼlumotni mustaqil olishi, salbiy qarordan oldin shaxsni tinglashi, yakuniy hujjatni dalil va norma bilan asoslantirishi hamda shikoyat tartibini koʻrsatishi shart. Mazkur zanjirdagi biror boʻgʻinning buzilishi suddagi isbotlash yukini ogʻirlashtiradi va ijtimoiy huquqni kechiktiradi.

Germaniya modelining milliy huquq uchun foydali jihati alohida institutni koʻchirib olishda emas, protsessual majburiyatlarni ketma-ket bogʻlashdadir: tinglash (§ 28 VwVfG), qarorni asoslantirish (§ 39 VwVfG) va sudning holatlarni oʻz tashabbusi bilan tekshirishi (§ 86 VwGO) bir tizim sifatida ishlaydi (Federal Republic of Germany, 1976; Federal Republic of Germany, 1960). Fransiya CRPA esa salbiy individual qarorlarning sabablarini bilish huquqini va huquqiy-faktik asoslarni yozma bayon qilishni bevosita ifodalaydi (French Republic, 2015). Oʻzbekiston qonunchiligida ushbu elementlar mavjud, biroq bandlik ishlarining xususiy dalillar tarkibi va raqamli jarayonlarga tatbiqi aniqlashtirilishi lozim.

Yuqoridagi tahlillardan kelib chiqib, qonunchilikka quyidagi takliflarni kiritish lozim deb hisoblaymiz:

Birinchi taklif. “Aholi bandligi toʻgʻrisida”gi Qonunning 44-moddasini quyidagi mazmundagi qism bilan toʻldirish maqsadga muvofiq: “Shaxsni ishsiz deb eʼtirof etish yoki eʼtirof etishni rad qilish toʻgʻrisidagi buyruqda aniqlangan faktik holatlar, qoʻllanilgan huquqiy normalar, baholangan dalillar, nafaqani hisoblash tartibi hamda yuqori turuvchi organga va sudga shikoyat qilish muddati va usuli koʻrsatiladi. Elektron shaklda qabul qilingan qaror boʻyicha maʼmuriy ishning audit yozuvlari saqlanadi va shaxsga uning soʻroviga koʻra taqdim etiladi”.

Ikkinchi taklif. Qonunning 58-moddasida “sud” tushunchasini funksional jihatdan aniqlashtirib, bandlik organining maʼmuriy hujjati, harakati yoki harakatsizligi ustidan shikoyat maʼmuriy sud ishlarini yuritish tartibida koʻrilishini; mehnat shartnomasidan kelib chiqadigan talablar esa tegishli fuqarolik protsessual tartibda hal etilishini koʻrsatish lozim. Bu norma sudga murojaat qiluvchi fuqaroning yurisdiksiya xatosi sabab vaqt yoʻqotishining oldini oladi.

Uchinchi taklif. Oliy sud Plenumining 2019-yil 24-dekabrdagi 24-son qarorini bandlik nizolariga tatbiq etiladigan quyidagi tushuntirishlar bilan toʻldirish zarur: a) ishsiz maqomi, nafaqa, subsidiya va bandlik xizmatiga doir maʼmuriy hujjatning qonuniyligini javobgar organ isbotlaydi; b) organ sudga roʻyxatga olish, vakansiya taklifi, idoralararo soʻrovlar, xabarnoma va hisob-kitobni oʻz ichiga olgan toʻliq maʼmuriy ish jildini taqdim etadi; d) qarorda koʻrsatilmagan yangi asoslar sudda dastlabki hujjatning yetishmovchiligini bartaraf etmaydi;

ISSN 2181-8118

e) harakatsizlik qonunga xilof deb topilganda sud bajarilishi lozim boʻlgan aniq harakat va muddatni koʻrsatadi.

Toʻrtinchi taklif. Yagona milliy mehnat tizimida har bir murojaat boʻyicha raqamli maʼmuriy ish jildi shakllantirilishi kerak. Unda ariza, avtomatik tekshiruvlar, vakansiya takliflari, idoralararo javoblar, operator qarori, xabarnoma yetkazilgan vaqt va oʻzgartirishlar tarixi saqlanishi lozim. Algoritmik tavsiya salbiy qarorga sabab boʻlsa, fuqaro inson tomonidan qayta koʻrib chiqishni talab qilish huquqiga ega boʻlishi kerak.

Xulosa

Tadqiqot natijasida bandlik sohasidagi ommaviy-huquqiy nizolarning asosiy oʻziga xosligi uch omil bilan belgilanishi aniqlandi: birinchidan, fuqaro va maʼmuriy organ oʻrtasidagi axborot hamda hujjat imkoniyatlari teng emas; ikkinchidan, shaxsning ijtimoiy himoyasi qatʼiy va qisqa protsessual muddatlarga bogʻliq; uchinchidan, bandlikka oid talablar maʼmuriy, fuqarolik va iqtisodiy yurisdiksiyalar kesishmasida joylashadi.

Sud nazoratining samaradorligi uchun talab predmetini toʻgʻri tasniflash, javobgar organdan toʻliq maʼmuriy ish jildini talab qilish, qarorni faqat qabul qilingan paytda koʻrsatilgan faktik-huquqiy asoslar boʻyicha tekshirish hamda harakatsizlik aniqlanganda aniq ijro majburiyatini belgilash zarur. 2024–2025-yillar statistikasi ommaviy-huquqiy nizolar sonining oshganini va qarorlar hamda harakatsizlikning sezilarli qismi sud tomonidan qonunga xilof deb topilayotganini koʻrsatadi. Biroq bandlik nizolarining alohida statistik toifa sifatida yuritilmasligi sohaviy xulosalar chiqarishni cheklaydi.

Ochiq sud materiallari ishsizlik nafaqasi boʻyicha qaror qabul qilish muddatlari va dalillarni yigʻish, xususiy bandlik agentligi litsenziyasi boʻyicha esa maʼmuriy taʼsir chorasining asoslari va yurisdiksiya masalasi amaliy ahamiyatga ega ekanini tasdiqlaydi. Taklif etilgan normativ oʻzgartirishlar, Oliy sud Plenumi tushuntirishlari va raqamli audit mexanizmi bandlik organlarining hisobdorligini oshirish, nizolarni erta bosqichda oldini olish va fuqaroning buzilgan huquqini real tiklashga xizmat qiladi.

REFERENCES

Akramova, H. (2022, April 1). Qonunga itoatsizlik litsenziyaning sud tomonidan bekor qilinishiga asos boʻldi [Non-compliance with the law became grounds for judicial cancellation of a license]. *Strength is in Justice*, (15).

Cane, P. (2015). Records, reasons and rationality in judicial control of administrative power: England, the US and Australia. *Israel Law Review, 48*(3), 309–328. https://doi.org/10.1017/S002122371500014X

Craig, P. (2010). Proportionality, rationality and review. *New Zealand Law Review*, (2), 265–301.

Federal Republic of Germany. (1960, January 21). *Code of Administrative Court Procedure (VwGO)*. Laws on the Internet. https://www.gesetze-im-internet.de/vwgo/

Federal Republic of Germany. (1976, May 25). *Administrative Procedure Act (VwVfG)*. Laws on the Internet. https://www.gesetze-im-internet.de/vwvfg/

French Republic. (2000). *Code de justice administrative* [Code of Administrative Justice]. Légifrance. https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006070933/

French Republic. (2015). *Code des relations entre le public et l'administration* [Code of relations between the public and the administration]. Légifrance. https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000031366350/

Harlow, C., & Rawlings, R. (2010). National administrative procedures in a European perspective: Pathways to a slow convergence. *Italian Journal of Public Law, 2*(2), 215–258.

Khamedov, I. A., Khvan, L. B., & Tsai, I. M. (2012). *Administrativnoye pravo Respubliki Uzbekistan. Obshchaya chast* [Administrative law of the Republic of Uzbekistan: General part]. Konsauditinform-Nashr.

Khojiyev, E. T., & Shayzakov, Sh. I. (2019). Ommaviy-huquqiy munosabatlardan kelib chiqadigan nizolarning mazmun-mohiyati va oʻziga xos xususiyatlari [The essence and specific features of disputes arising from public-law relations]. *Bulletin of the Academy of the Prosecutor General's Office of the Republic of Uzbekistan*, (4), 31–36.

Mashaw, J. L. (1974). The management side of due process: Some theoretical and litigation notes on the assurance of accuracy, fairness and timeliness in the adjudication of social welfare claims. *Cornell Law Review, 59*(5), 772–824.

Mengliyev, A., & Mamotov, M. (2021, February 12). Ishsizlik nafaqasi har bir xodimning mehnat huquqi kafolatidir [Unemployment benefits are a guarantee of every employee's labor rights]. *Strength is in Justice.*, (6).

Muratayev, S. A., Musayev, B. T., & Artikov, D. R. (2020). *Ma'muriy huquq va protsess* [Administrative law and procedure]. TSUL Publ.

Plenum of the Supreme Court of the Republic of Uzbekistan. (2019, December 24). *On judicial practice in considering cases concerning appeals against decisions and actions (inaction) of administrative bodies and their officials (Resolution No. 24).* Lex.uz. https://lex.uz/docs/-4711311

President of the Republic of Uzbekistan. (2025, January 30). *On additional measures to introduce modern mechanisms for the judicial protection of the rights of citizens and business entities (Resolution No. RP-33).* Lex.uz. https://lex.uz/docs/-7350794

Republic of Uzbekistan. (2018a, January 25). *Code of the Republic of Uzbekistan on Administrative proceedings*. Lex.uz. https://lex.uz/docs/-3527353

Republic of Uzbekistan. (2018b, January 8). *On administrative procedures (Law No. LRU-457).* Lex.uz. https://lex.uz/docs/-3492199

Republic of Uzbekistan. (2020, October 20). *On employment of the population (Law No. LRU-642).* Lex.uz. https://lex.uz/docs/-5055690

Republic of Uzbekistan. (2023, April 30). *Constitution of the Republic of Uzbekistan.* Lex.uz. https://lex.uz/docs/-6445145

Supreme Court of the Republic of Uzbekistan. (2025, February 4). *Information on cases arising from public-law relations considered by courts in 2024*. https://sud.uz/news-2025-02-03-1/

Supreme Court of the Republic of Uzbekistan. (2026, January 6). *Information on cases arising from public-law relations considered by courts in 2025*. https://sud.uz/news-2026-01-05-1/

ISSN 2181-8118

O‘ZBEKISTON QONUNCHILIGI TAHLILI

ILMIY-TAHLILIY JURNAL
2026-YIL MAXSUS SON

ОБЗОР ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА УЗБЕКИСТАНА

НАУЧНО-АНАЛИТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
2026 ГОД СПЕЦИАЛЬНЫЙ ВЫПУСК

UZBEKISTAN LAW REVIEW

SCIENTIFIC ANALYTICAL JOURNAL
2026 SPECIAL ISSUE

VOLUME 3 / SPECIAL ISSUE / 2026

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.3.SI.

ISSN 2181-8118

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.